

Неда М. Дабетић²⁸

Студент Учитељског факултета у Призрену – Лепосавићу

СВЕТОМИР БОЈАНИН (2017). ШКОЛА КАО БОЛЕСТ. ПОМОЋ ПОРОДИЦИ, БЕОГРАД.

Књига „Школа као болест“ састоји се из шест базичних делова и седмог дела који је приказан као додатак.

- Први део садржи – „увод у треће издање и школа као чинилац у развоју“.
- Други део под називом - „ Школа још није нашла себе“
- Трећи део - „ Ситуација школског детета“
- Четврти део - „ Једноумље и настава.
- Пети део - „ Школа то је мој страх“
- Шести део- „ Смисао васпитног процеса“.
- Седми део који представља додатак и уопштени опис кризе шкoлства данашњице и менталног здравља.

Аутор у предговору трећег издања ове књиге говори о потреби информисања о проблемима осећајности у детињству и успешно о животу деце у школи. Такође је настојао да информише у психијатријску јавност о проблему који постоји у тој области. Наводи се и разрада његовог социјалнопсихијатријског концепта, као и важност сарадње психијатријских институција и педагошких служби у школама.

У првом делу књиге аутор наводи однос наставника и ученика у руралним и у градским срединама.

Као кључ проблема, у овом односу, наводи нехомогенизованост простора и ставља акценат на тежњи да се интеракција између наставника и ученика претвори у једну хомогену целину. Једино ће тако њихови међусобни односи бити успешни. Такође, појмове хомогенизованости и нехомогенизованости прожима и у описивању узраста. Како аутор наводи, пубесцентни узраст – период пубертета, карактерише нехомогеност у осећањима и мишљењу, што изазива појаву стрепње и анксиозности.

²⁸neda.dabetic1997@gmail.com

Док се у адолесцентном добу ствара ангажованост у осећањима и мишљењу која представља хомогенизованост. Аутор у овом делу описује област под називом Оцена у школи и личност у развојном добу. Кључно питање ове области је Шта оцена процењује. Како аутор сматра оцена процењује степен усвојености нових садржаја. Међутим, оцена често, скоро увек представља субјективно мерило, одраз сасвим субјективног тренутка. Сходно томе оцене етикетирају личност детета.

У другом делу аутор указује на који начин школа као институција утиче на метално здравље деце и омладине. У овом делу аутор описује и своја искуства која је стекао радећи у Диспанзеру за ментално здравље младих.

Забрињавајућа је чињеница да је школа као институција главни или један од узрока слома личности код деце. Као главне разлоге због којих деца и омладина посећују диспанзер, аутор наводи

- ШКОЛСКЕ ФОБИЈЕ – СТРАХОВИ ОД ШКОЛЕ
- СЛАБ УСПЕХ У ШКОЛИ
- БЕЖАЊЕ ИЗ ШКОЛЕ КАО ВИД НЕАДЕКВАТНОГ ПОНАШАЊА
- СПЕЦИФИЧНИ ПОРЕМЕЋАЈИ УЧЕЊА
- РАЗВОЈНИ ХИПЕРКИНЕТСКИ СИНДРОМ
- ПОКУШАЈИ САМОУБИСТВА ЗБОГ ПРОБЛЕМА У ШКОЛИ

Аутор се потом осврће на историјат развоја школе. Описује сумерске школе, затим доба ренесансе, описује мишљење великана Сократа, Жан Жака Русоа, Песталоција.

За крај овог дела, аутор наводи једну интригантну чињеницу, а то је да савремена школа одваја стручност од људскости, дели човека на људско биће и стручњака а врло често на штету овог првог.

Трећи део који носи назив *Ситуација школског детета*, садржи детаљно сагледавање и описивање узрасних карактеристика. Од раног детињства до адолесцентног доба. Аутор се базира на адолесцентном добу. Он наглашава да је мишљење лаика, даје адолесцентно доба, доба буђења сексуалности, апсолутно неисправно. Адолесцент по аутору, није никакво претежно сексуално биће, чињеница је да у том добу полна способност достиже максимум, али сексуалност није никаква новина која се јавља тек у адолесцентном узрасту. У овом делу осврће се на битност и квалитет школских оцена као и пријемних испита и сматра да они не представљају никакво мерило за креативност једне личности. Управо оцене и пријемни испити код адолесцената

стварају стрепњу да неће одговорити животном задатку. Аутор сматра да су адолесценти у нашем друштву доведи у *шкрипац*. Њиховим осећањима и расуђивању друштво нуди лажне дилеме, нејасне моралне поруке и скучене могућности за напредовање.

У четвртном делу аутор уводи појмове једноумља и наставе и њихову међусобну повезаност. Описује наставу по предметима и износи мишљење колико наставни планови и програми удаљавају децу од науке. Као конкретан пример наводи наставни предмет *Математику*. Он сматра да је математика битна за развој детета и да се не сме дозволити да постане *баук* у детињству. Математика, као и читање и писање, треба да постане свакодневни облик дететове комуникације. Дете би требало увести у свет математичког размишљања и расуђивања, јер ће једино тако успешно решавати проблеме у животу.

Пети део садржи једно од поглавља који носи назив *Наставник као институција. О чему се уствари ради...* Аутор пише о томе да се у обазовању наставног кадра не посвећује довољно пажње њиховом оспособљавању да анализирају и схвате властита осећања и мотиве, тачније да их препознају. То би их учинило бољим познаваоцима деце и омладине, а истовремено би спречило појаву неуротизованих односа између деце и наставника. Исто тако спречило би се отуђење стручног кадра у властиту професију, што се негативно одражава не само на њихов рад него и на породични живот.

Професори, наставници, учитељи су свесни своје супериорности у односу на своје ученике који се налазе у инфериорном положају. Из тог осећања супериорности наставник себе види као институцију. И управо то је доказ да школа негује то отуђење од људскости.

У шестом делу аутор описује смисао васпитног процеса и описује 3 целине.

- **Превентивни рад** – спречавање појаве раних поремећаја учења и понашања у школи и на подстицању оних који су склони успешном развоју.
- **Неговање другарст ва међу децом**
- **Сексуално васпитање** – које се може издвојити својим специфичним методама тек кад су деца ушла у пубертет или у адолесцентно доба, када већ разумеју проблем и када су у ситуацији да им то постаје једно од примарних интересовања.

Још је и Јунг опомињао да рани покушаји сексуалног васпитања не буде интересовање код деце и активирање тог питања онда кад му није време не може донети ништа повољно за развојни процес.

Седми део ове књиге представља додатак и кратак опис свега онога што је писано у осталим деловима. Такође у овом делу аутор наводи пар дијагноза о поремећајима којима се деца обележавају као психијатријски пацијенти, због неспретности школе да се њима бави на прави начин. Пример једне од десетак дијагноза



F 40.2 – Фобија од испита

Закључак се састоји од упозорења аутора да школа не сме да буде фактор селекције техничке елите чији опстанак зависи од технолошког развоја машина и система што ефикасније употребе човека у свим његовим егзистенцијалним испољавањима, чему школа данас служи.

Књигу *Школа као болест*, не би требало посматрати кроз призму осуде и ниподиштавања школе и школства. Већ као извор чињеница и увид у све што је погрешно. Да бисмо на што бољи начин исправили и унапредили сопствени рад и личност а уједно допринели и што квалитетнијем развоју једног младог бића.